

เทศน์เช้า วันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๖๑

พระอาจารย์สงบ มนัสสุนโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรมะ ตั้งใจฟังธรรม สัจธรรมๆ ทุกคนแสวงหาสัจธรรม เวลาสัจธรรมมันจะเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรม เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าชวนชวยอายุอยู่ ๖ ปีก็แสวงหาสัจธรรมนี้แหละ แต่แสวงหาสัจธรรมสิ่งนั้นมันยังไม่เป็นความจริงขึ้นมา ยังหาสิ่งนั้นไม่ได้ ทำทุกกริยา ทำทุกกริยาทรมานตนขนาดไหนเพื่อความถูกต้องดีงาม เพื่อความถูกต้องดีงามนะ สัจจะหาความจริงในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

เวลาเกิดขึ้นมาในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เห็นใหม่ สัจธรรมๆ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากราบธรรมๆ กราบธรรมอันนั้น กราบธรรมเพราะธรรมมันเหนือโลก ไง เห็นวิญญูะงิ กามภพ รูปภพ อรูปภพ ธรรมนี้เหนือครอบ ๓ โลกธาตุ

ถ้า ๓ โลกธาตุ ๓ โลกธาตุเข้าไปถึงสัจธรรมอันนั้นไม่ได้ แต่สัจธรรมอันนั้นกลับไปอยู่ในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วเราก็แสวงหาสัจธรรมอันนั้น สัจธรรมอันนั้นมันแสวงหาได้ก็ด้วยหัวใจของสัตว์โลก หัวใจของสัตว์โลกเพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรารถนามารื้อสัตว์ชนสัตว์

การรื้อสัตว์ชนสัตว์ รื้อให้พ้นจากวิญญูสงสาร รื้อจากวิญญูะวิญญูะงิ แต่ผลการเวียนว่ายตายเกิดในวิญญูะ ผลการเวียนว่ายตายเกิดในวิญญูะ การเวียนว่ายตายเกิดในวิญญูะ มันเกิดเพราะบุญเพราะกรรม

เราเกิดมา เห็นใหม่ ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า คนที่เกิดร่วมโลกกันมาไม่เคยเป็นญาติไม่เคยเป็นพี่น้องกันไม่มีเลย เพราะการเวียนว่ายตายเกิดในวิญญูะมันไม่มีต้นไม่มีปลาย มันยาวไกลมากมายมหาศาล ความยาวไกลมากมายมหาศาล เวลาเกิดมาแล้วสร้างบุญกุศลกันขึ้นมา เวลาถ้าทำสิ่งใดที่เป็นบาดแผลเจ็บปวดกัน มันฝังใจๆ กันไป เวรกรรมมันเกิด

ตรงนี้ พอเวรกรรมมันเกิดตรงนี้ เวรกรรมทำให้เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ

เวลาเราเกิดมา เห็นใหม่ วันนี้วันสารทจีนๆ วันสารทจีนเป็นวันกตัญญูทเวที เขาเช่นไหว้ปู่ย่าตายายของเขา เขาเช่นไหว้ไง เช่นไหว้เพื่อระลึกถึงบุญถึงคุณไง พอระลึกถึงบุญถึงคุณนี่ก็เป็นประเพณีวัฒนธรรม แล้วเวลาสารทไทยละ สารทไทยเขาทำอย่างไรกัน สารทไทยๆ ถ้ามันไม่มีพระพุทธรูปศาสนาเขา ก็ถือผีของเขาไง เขาก็เช่นไหว้เหมือนกัน เวลาเขาเช่นไหว้เขาก็ไปตามศาลเจ้า ความเชื่อถือผีๆ เพราะศาสนาถือผีมันเป็นศาสนาแรกของโลก เวลาศาสนาแรกของโลกขึ้นมา คนเราไม่มีหลักมีเกณฑ์ขึ้นมา ก็เชื่อสิ่งลึกลับมหัศจรรย์ทั้งนั้นนะ เวลาสิ่งใดขึ้นมา กราบภูเขา กราบต้นไม้ต่างๆ แต่เวลาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา

เวลาปู่ย่าตายายของเราเสียชีวิตไป อย่าเสียใจ อย่าคร่ำครวญ อย่าร้องไห้ ให้ระลึกถึงคุณงามความดีต่อกัน เราทำคุณงามความดีต่อกัน สร้างบุญกุศล ตักบาตร ทำบุญกุศลแล้ว อุทิศส่วนกุศลนี้ให้กัน ใจถึงใจ

ความรู้สึกรู้สึก เห็นใหม่ พ่อแม่ไม่รักลูกไม่มีหรอก พ่อแม่ที่ไหนก็รักลูกแต่หลานเหลนทั้งนั้นนะ ใ้เราก็รักพ่อรักแม่กันทั้งนั้นนะ แต่มันเป็นผลของวัฏฏะไง มันเป็นเรื่องของสัจจะความจริง สัจจะความจริง คนเกิดมาเท่าไรมันต้องตายทั้งนั้นนะ ชีวิตนี้มีการพลัดพรากเป็นที่สุด แต่ชีวิตนี้เกิดมา เกิดมาให้แสวงหา เกิดมาทำคุณงามความดีของเรา ถ้าคุณงามความดีของเรา ประเพณีวัฒนธรรมเขาเช่นไหว้ด้วยความเคารพกตัญญู เราก็ทำ เราทำของเราเพื่ออยู่กับสังคม

แต่ถ้าเรามีสติปัญญาของเรา เราทำบุญกุศลของเรา เวลาเราทำบุญกุศล เห็นใหม่ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระสารีบุตร พระโมคคัลลานะเข้าฉานสมาบัติ ออกจากฉานสมาบัติมา คนที่เขาแสวงหาของเขา เขาสร้างบุญกุศลของเขา เขาทำบุญกุศลของเขา เขาได้บุญมหาศาลเพราะอะไร เพราะเวลาเข้าฉานสมาบัติก็เข้าไปในหัวใจของครูบาอาจารย์เรานั้นนะ เวลาออกจากฉานสมาบัติมา สิ่งนั้นเป็นธรรมๆ ขึ้นมา เขาแสวงหาทำบุญกุศลแล้ว อุทิศส่วนกุศลให้แก่ญาติโยมบิดาของเรา

การเช่นไหว้ก็เป็น การเช่นไหว้อันหนึ่ง การเช่นไหว้ก็เป็นประเพณีวัฒนธรรมที่เราจะลึกถึง ๆ แต่ความจริง ๆ ผลของวิญญะ ๆ เวลาจิตที่พ้นจากวิญญะไปมันครอบ ๓ โลกธาตุ มันยิ่งใหญ่ นัก ถ้ามันยิ่งใหญ่ นัก ในพระพุทธศาสนา พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ มีรัตนตรัยของเรา เราทำบุญกุศลอย่างนี้เพื่อญาติโกโหติกาของเรานั้นแหละ แล้วถ้ามันมีสติปัญญา มันระลึกได้

เวลาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาเราไปส่งกันที่เชิงตะกอน เวลาเวียนสามรอบ กามภพ รูปภพ อรูปภพ แล้วเอาน้ำมะพร้าวล้างหน้าให้ตื่นเนื้อตื่นตัวขึ้นมา ให้ระลึกถึงคุณงามความดีของเรา ความดีของเรา เราทำคุณงามความดีของเรา เราอุทิศส่วนกุศลให้แก่ผู้ที่มีบุญคุณกับเรา

แต่ถ้าเป็นความจริง ๆ ในหัวใจของเรา ถ้าเราทำศีล สมาธิ ปัญญาขึ้นมาในใจของเรา ใครต้องอุทิศให้เรา มันเป็นปัจจัยตัดตั้ง เป็นสันตวิญญูโก สิ่งใดที่มันบีบคั้นหัวใจ ชีวิตนี้ทุกข์หนัก ๆ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมาณะ วิมุตติสุข คนเรานะ ถ้ามันไม่ต้องไปเผชิญกับอะไรข้างหน้า คนเราไม่ต้องไปเกิดอีกแล้ว คนเรา คนติดคุกมันยังหวังจะออกนะ ติดคุกมันกำหนดวันเลยนะ ปฏิทินขีดแล้วขีดอีกเลย กำหนดวันออก กำหนดวันที่จะเป็นไป

นี่ก็เหมือนกัน ถ้ามันวิมุตติสุขแล้วมันจบสิ้นกระบวนการแล้ว มันไม่ไปอีกแล้ว ถ้าไม่ไปไม่ต้องไปเผชิญอะไรอีกแล้ว ไม่มีอะไรให้เผชิญอีกแล้ว แล้วไม่เผชิญแล้วได้อะไร มันไม่มีสิ่งใดเกิดขึ้น ไม่มีสิ่งใดเป็นทุกข์เป็นยากขึ้นมา มันจะมีสิ่งใดเป็นภาระละ จิตนี้ไม่เคยตาย จิตนี้ไม่เคยตาย จิตนี้เวียนว่ายตายเกิดในวิญญะ แล้วถ้ามันไม่ตาย แล้วถ้ามันสิ้นกิเลสไปแล้วมันไปไหนละ ถ้ามันไม่ไปไหน มันก็รู้ในใจของผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ

ผู้ใดปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม สังฆธรรม แต่เวลาประพฤติปฏิบัติกันอยู่นี้ด้วยกิเลส ตัณหาความทะยานอยากของเรา ด้วยวิญญะของเราอ่อนด้อยไป เราก็เชื่อไปทั่ว ความเชื่อ ศรัทธาความเชื่อเป็นหัวใจจักรดึงให้เราเข้าไปศึกษา นี่ไง ถ้าไม่มีศรัทธาไม่มีความเชื่อ พระพุทธศาสนา ศรัทธาไทย ๆ คนเรามีศรัทธามีความเชื่อ ศาสนาพุทธเรามันคงมันก็เพราะความเชื่อของเขา นี่ความเชื่อของสัตว์โลกไง แล้วความเชื่อของคนมันลึกตื่นหนาบางแตกต่างกันอย่างไร

ถ้าเราศรัทธาๆ คนที่ศรัทธา ศรัทธาเขาเต็มหัวใจนะ เขาไปไหนเขานั่งนิ่งๆ นะ เขาสังเกตของเขา เขาดูของเขา เขาดูของเขานะ มันเป็นเรื่องอย่างคำสอนหรือไม่ มันเป็นเรื่องโดยข้อเท็จจริงหรือไม่ ถ้ามันไม่เป็นความจริงนะ มันขัดแย้งกันนะไม่ใช่

ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่มีขัดไม่มีแย้งกันนะ มันจะเริ่มต้นตั้งแต่หยาบ กลาง ละเอียดเท่านั้นแหละหยาบแค่นั้น เริ่มระดับของศรัทธาความเชื่อ แล้วปฏิบัติขึ้นไป ความเชื่อแล้วมันต้องได้เป็นความจริงขึ้นมา ความจริงขึ้นมา ทำความสงบของใจเข้ามา ใจมันสงบระงับเข้ามา ถ้าใจสงบระงับแล้ว จิตตภาวนาๆ ถ้าไม่มีจิต ภาวนาไม่ได้ ถ้าไม่มีจิตตภาวนา เอาอะไรภาวนา เราก็ได้ใช้ความคิดสมองคิดกันไปเรื่อย แล้วมันก็ได้อะไร ก็ได้แต่ความคิดใจ ว่างเปล่า ความคิด ความคิดที่เขาคิดกันอยู่นี้มันเป็นเงาใจ อากาของจิตๆ ไม่ใช่ตัวจิตใจ

แต่เวลาทำความสงบของใจมันไปที่จิตของเรา เพราะจิตของเราเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ อวิชชาความไม่รู้ปิดหูปิดตามันถึงได้เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ แล้วมันมีเวรมีกรรมนี้แหละ เวลากรรมดีๆ เกิดเป็นเทวดา เป็นอินทร์ เป็นพรหม แล้วเกิดมาเป็นมนุษย์ มนุษย์ก็แตกต่างกัน

ดูสิ ในหลวงเรา ในหลวงเรานี้สมมุติเทพ เทพโดยสมมุติ สมมุติเทพ นี่มันจริงตามสมมุติ แล้วถ้าเป็นเทวดา เป็นอินทร์ เป็นพรหม เป็นอย่างไร แล้วเวลาเราเกิดมา เกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาเป็นมนุษย์ขึ้นมา สูงต่ำแตกต่างกันก็เพราะด้วยอำนาจวาสนา อำนาจวาสนา ดูสิ เวลาคนที่เขาสร้างเนื้อสร้างตัวขึ้นมาจากศูนย์ เป็นเศรษฐีโลก เขามีความสราภรรยของเขา ใจของเรานี้นะได้รับมรดกมาแล้วยังรักษาไม่ได้เลย เกลี้ยง ใจเกลี้ยงเลย ไม่มีเหลือเลย นี่วาสนาคนมันไม่เหมือนกัน วาสนาคนมันไม่เหมือนกันเพราะเหตุใด

เพราะหนึ่ง เขามีสติ เขามีปัญญาของเขา เขามีหลักใจของเขา คนมีหลักใจมันได้ฝึกฝนมา พันธุกรรมของจิต เพราะอะไร เพราะเวลาภาวนาเข้าไปแล้วมันจะเข้าไปสู่ตรงนั้นนะ ถ้าเข้าไปสู่ตรงนั้นมันจะเข้าไปรู้เข้าไปเห็นของมันนะว่ามันเป็นเรื่องจริงหรือไม่เป็นเรื่อง เป็นไปได้หรือเป็นไปได้ ถ้าเป็นไปไม่ได้ คนที่ไม่มีอำนาจวาสนาก็ “เป็นไปไม่ได้ๆ” เพราะมันไม่มีอำนาจวาสนาไป

คนที่มีอำนาจวาสนานะ มันจะทุกข์ยากขนาดไหนเขาก็จะต่อสู้อย่างของเขา เขาก็ยังทำของเขา มันจะมีสิ่งใดที่ให้พิสูจน์ เราพิสูจน์ทั้งนั้นนะ เราพยายามทำของเรา

ดูเจ้าชายสิทธัตถะสิ ไปศึกษาสำนักหนึ่งๆ จนหมดไส้หมดพุงนะ ๖ ปี ไปสำนักนั้นๆ จนไม่มีใครสอนนะ แล้วเวลาคนสอนเขาขึ้นมา สอนก็สอนไม่ได้ นี่ไง เพราะสร้างสมบุญญาธิการมา “เราจะเกิดชาตินี้เป็นชาติสุดท้าย” ถ้าชาติสุดท้ายมันก็ต้องมีมรรคญาณ ต้องมีมรรคมีผลในหัวใจของตน มีการกระทำอันนั้นนะ เพราะมีอำนาจวาสนาไง ถ้ามีอำนาจวาสนา

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเรามีอำนาจวาสนาของเรา เราก็ต้องมีจุดยืนของเรา ไปแล้วนี่ๆ สังเกตของเรา เราต้องมีสติมีปัญญาของเรา อย่าเชื่อ

เวลาศรัทธาความเชื่อๆ นะ เขาให้เชื่อ ถ้าไม่เชื่อ เราก็ไม่เข้าไปศึกษาใช้ใหม่ ถ้ามีศรัทธามีความเชื่อ ไม่มีศรัทธาเลยนะ มันจุดเริ่มต้นไม่ได้ แต่เวลาที่มีศรัทธาความเชื่อแล้ว เราปฏิบัติไปแล้ว ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะไม่มีขัดไม่มีแย้งกัน คีล สมภาณี ปัญญา มรรคหยาบ มรรคละเอียด ละเอียดสุด ละเอียดถึงที่สุด มันเจริญงอกงามขึ้น มันจะส่งเสริมมันส่งกันเป็นทอดๆ ขึ้นไปเลย ถ้ามันเป็นความจริงนะ

แต่พวกเรามันเป็นความจริงไปไม่ได้ เราสร้างฐานของเราไม่ได้ เราปรับพื้นฐานของเราไม่ได้ เราไม่สามารถลงหลักปักฐานในใจของเราได้ เพราะเราหาหัวใจของเราไม่เจอใจ ถ้าเราจะลงหลักปักฐานในหัวใจของเรา ทำความสงบของใจเข้ามาๆ จิตตภาวนาๆ

คนเรา เวลาถ้าพูดถึงทางธรรมนะ หัวใจนี้ยิ่งใหญ่มาก แต่เวลาไปพูดกับพวกที่เสียศีล พวกที่เขาถูกดูถูกดูแคลน เขาบอกว่าให้นึกเอานะ นึกให้อึด นึกว่าอยู่สุขสบาย เราอยู่ในวงการปฏิบัติ โอ้! คนที่เห็นต่างนะ เขาถูกเขาเหยียดหยาม สู้ๆไม่ได้ ภูเสวยสุขอยู่ที่นี่ ข้าวปลาอาหารวัตถุเต็มไปหมด เทียวซื้อเทียวโกงเขามาแล้วแล้วว่ามีความสุข มันสุขจริงหรือ ถ้ามันเป็นคนที่ซื่อสัตย์ เป็นคนที่มีคุณธรรมนะ หัวใจนี้ยิ่งใหญ่แน่ ความรู้สึกนี้ยิ่งใหญ่แน่ คนทุกข์คนยากก็เพราะหัวใจนี้

ถ้าคนที่เป็นธรรมๆ คนที่มีความสุข ผู้ที่จิตใจที่ยิ่งใหญ่ ดูหลวงตา คนจนผู้ยิ่งใหญ่ มีบริวาร ๘ ช่วยประเทศชาติได้ ยกชาติได้ พระองค์เดียวสามารถยกชาติได้

แต่เขาก็ไปตีโพยตีพายกันว่าไม่ใช่กิจของสงฆ์ ไม่ใช่หน้าที่ ศาสนามันต้องเป็นเรื่องนามธรรม ศาสนามันต้องเป็นเรื่องคุณธรรม

ใช่ ศาสนาเป็นเรื่องคุณธรรม ศาสนาเข้าสู่หัวใจของสัตว์โลก แต่หัวใจสัตว์โลกที่ได้ทำงานเสร็จสมบูรณ์แล้ว ควรทำประโยชน์กับโลก อันนั้นอีกเรื่องหนึ่งนะ

สมัยพุทธกาล พระอรหันต์ อายุ ๗ ขวบเป็นพระอรหันต์ มารับหน้าที่เป็นพระต่างๆ สามเณร ๗ ขวบเป็นพระอรหันต์ เป็นพระอรหันต์แล้วจะมีงานอะไรอีก งานในการรื้อถอนกิเลส งานในการชำระล้างกิเลสมันไม่มีอยู่แล้ว ท่านรับหน้าที่แทนองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ รับหน้าที่แทน เป็นพระดูแลพระ เป็นพระที่รักษาของของสงฆ์

ในพระไตรปิฎกมีเยอะแยะเลย ถ้าพระที่ประพฤติปฏิบัติจนทำงานของตนเสร็จสมบูรณ์แล้ว ถ้าจะมาทำเพื่อประโยชน์กับโลก มันจะผิดไปไหน เป็นประโยชน์ด้วย แล้วสะอาดบริสุทธิ์ด้วย แล้วสำเร็จเรียบร้อยเป็นผลงานขึ้นมาด้วย

แต่ถ้าให้พวกเราไปทำนี้ โอ้โฮ! เห็นทองเป็นตันๆ นี่ตาลุกดาวาวแล้ว แหม! มันคิดคำนวณ

ถ้าใจไม่สะอาดบริสุทธิ์ ทำไม่ได้ แล้วไม่ควรทำ แล้วมันไม่มีประโยชน์หรอก แต่เขาเสียยศ เขาทำลายกัน

นี่คนจนผู้ยิ่งใหญ่ คนที่ยิ่งใหญ่ จิตใจที่ยิ่งใหญ่นะ เขามีสิ่งใดมา มันวางไว้กับโลก มันของประจำโลก สมบัติสาธารณะ แต่ผู้ที่มีสติมีปัญญาจะ เขาจะเอาบุญเอากุศล เอาสิ่งจะเอาความจริงของตน

ถ้าเอาสิ่งจะความจริงของตน ฉะนั้น การเสียสละ เสียสละเพื่อหัวใจดวงนี้ให้เข้มแข็งขึ้นมา ถ้าหัวใจเข้มแข็งขึ้นมาแล้วเราพยายามทำความสะอาดของใจเข้ามา ถ้าใจสงบระงับแล้ว ใจฝึกหัดค้นคว้าของเรา สมถกรรมฐานยกขึ้นสู่วิปัสสนากรรมฐาน วิปัสสนากรรมฐานคือการรู้แจ้งในหัวใจของตน การรู้แจ้งกับจิตดวงนี้ไง ให้จิตดวงนี้สว่าง สะอาด สงบ แล้วไม่เป็นข้าของตัณหาความทะยานอยาก ไม่เป็นข้าของกิเลสที่มันปิดหูปิดตา หมุนไปไป ปิดหูปิดตาให้มืด

บอด แล้วก็ลากันไป แล้วก็ไม่รู้เรื่อง ก็เลยสูงจิตบอดไปกับมัน แล้วเราก็เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะไง

นี่ไง เวลาทำความเข้าใจของเราเข้ามาๆ เราทำความเข้าใจของเราเข้ามาเพื่อความสะดวกสบายเข้ามา เวลาเราฝึกหัด ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า บัจฉิตตัง สันติภูมิจิโก ไม่มีกำมือในเรา เราเป็นผู้ชี้ทางเท่านั้น พวกเขาต้องเป็นผู้ที่ชวนชวายเป็นเอง จิตมันต้องชวนชวายเป็นเอง มันต้องฉลาดขึ้นมาเอง ถ้าจิตมันไม่ฉลาดขึ้นมาจะให้ใครจูงล่ะ ถ้าให้ใครจูง ก็กิเลสทั้งนั้นนะ เราไว้ใจใครได้ แล้วเวลาคนอื่นเขาจูง จริตนิสัยมันก็ไม่เหมือนกัน มันก็แตกต่างกันใช้ไหม มีครูบาอาจารย์ของเราคอยชี้ทางๆ ชี้ทางแล้วเราก็จะประพฤติปฏิบัติ เราพยายามขุดคุ้ยค้นหาขึ้นมาให้เป็นของเรา ถ้าเป็นของเรา เห็นไหม

จิตใจที่ได้ทำงานของตนเสร็จแล้ว แล้วถ้าจะทำประโยชน์กับโลก เห็นด้วย ควรทำ เพราะอะไร เพราะเราแสวงหาใจ จิตใจที่ทำงานเสร็จแล้ว คำว่า “ทำงานเสร็จแล้ว” มันได้ทำของมันไปแต่ทำไม่เสร็จ ทำพระอรหันต์ ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เขามาอ้างกันเยอะมากกว่า ธรรมและวินัยเหมือนกลอง เหมือนกลองที่เขาตีๆ กันนะ แล้วมันชำรุดเสียหายขึ้นมา เขาก็เอาไม่มาปะๆ

ความคิดของเราที่เรื่องหนึ่ง ปะไปเรื่องหนึ่ง คนนั้นก็มีความเห็นอย่างนี้ พระองค์นี้ก็ชวนไปทางนั้น ก็มีแต่เอาบุญมาปะ เอานี้มาปะ ก็เลยปะจนไม่เห็นกลองอันเก่าเลย ธรรมและวินัยนี้มันมองข้ามไปเลย ไปเชื่อแต่ครูบาอาจารย์ไป เชื่อสาวกภษิต ไม่เชื่อพุทธภษิต พุทธภษิต สาวกภษิต ก็ปะเข้าไป ใ้บุญก็ปะเข้าไป ใ้นี้ก็ปะเข้าไป ทุกคนมาอ้างทั้งนั้นนะ ถ้าจิตใจมันยังมีบอดอยู่มันเป็นอย่างนั้น แล้วปะจนไม่เห็นกลองใบเดิม ปะจนไม่เห็นคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทำกัน ชักนำกันไปจนเสียหายไปหมดเลย

แต่ถ้ามันเป็นจริงๆ ขึ้นมา หนึ่ง ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ศึกษา มาศึกษาเป็นปริยัติ ศึกษามาแล้วประพฤติปฏิบัติ เวลาปฏิบัติ ความจริงเกิดขึ้นแหละ จริงไม่จริงสติก็เป็นสติ สติมันให้ผลได้จริงๆ ตามธรรมวินัยนั้น สมาธิ สมาธิก็ให้ความสุขจริงๆ ทำให้เป็น

ความจริงขึ้นมา แล้วเกิดปัญญาขึ้นมามันถอดมันถอน ใ้โฮ! ใ้โฮ! มหัศจรรย์จนไม่กล้าพูดให้ใครฟัง

เวลาหลวงตา ครูบาอาจารย์ท่านทำงานของท่านเสร็จแล้วนะ ท่านบอกว่า ถ้าพูดให้ใครฟังเขาหาว่าเราบ้าแน่ๆ เลย เราบ้าแน่ๆ เลย เราก็เก็บไว้ๆ แต่สุดท้ายแล้วสังคมในพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนาสอน ผากธรรมไว้กับภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา

เวลาอยู่ร่วมกัน บริษัท ๔ ต่างคนต่างแสวงหา ต่างคนต่างหาทางออก ต่างคนก็ต่างหาครูบาอาจารย์ที่เป็นจริง แล้วถ้าเป็นจริง ธาตุที่มันเข้าด้วยกันมันก็เชื่อมฟังกัน มันก็ไปด้วยกัน แล้วเวลาขึ้นมาๆ ไป ท่านถึงมาทำประโยชน์ๆ ไร ครูบาอาจารย์ที่ท่านเป็นจริงๆ ท่านจะทำประโยชน์กับโลก แต่ประโยชน์กับท่าน ถ้างานสำเร็จแล้ว ประโยชน์กับท่านไม่มีแล้ว จบ

เพราะที่เราทำกันอยู่ที่นี่เราก็สร้างอำนาจวาสนาบารมีของเราที่นี่แหละ เพราะเราต้องการให้จิตเราเข้มแข็ง ไม่ให้เชื่อใครง่ายๆ ไม่ให้ใครมาชักนำไป ถ้าเวลาเชื่อมันก็เชื่อศีล สมาธิ ปัญญาในใจของตน ถ้ามันปฏิบัติขึ้นมาได้ แต่ที่มันทุกข์มันยากกันอยู่ที่นี่เพราะมันทำขึ้นมาไม่ได้ มันทำขึ้นมาไม่ได้ แล้วเวลากลองแปะ ดูลิ เดียวนี้เขาพนสี แหม! แว่ววาวเลย ใ้ของเก่าของเดิม แหม! ครีล้าสมัยไม่ได้เรื่องเลย แต่เดี๋ยวนี้เขากลับมาชีวิต กลับมาอาหารอินทรีย์ กลับมาชุดของเดิมนั่นแหละ

ใ้ของโลกๆ เวลาหมุนไปแล้วออกนอกกลุ่มนอทางไปหมด แต่เวลาความจริงๆ ความจริงมันเป็นสิ่งที่มีคุณค่า แต่เราต้องการผลประโยชน์มากตามกิเลสใจ ไม่ได้ตามธรรม

ถ้าตามธรรมขึ้นมา ตั้งสติของเรา ไปไหนนะ เราฝึกหัดของเราไว้ ศึกษาไว้ให้สมองเรา แพรพราวเลย แล้วให้สังเกตดู อย่าเชื่อใครทั้งสิ้น อย่าเชื่อ พิสูจน์ก่อน พิสูจน์แล้ว ดูแล้ว มันเป็นจริงหรือไม่เป็นจริง ถ้าเป็นจริงขึ้นมา เราทำต้องได้จริง แล้วได้จริง ลูกศิษย์ลูกหากับครูบาอาจารย์สนทนาธรรมกันเป็นเรื่องปกติ แล้วถ้ามันเป็นจริงขึ้นมามันจะเป็นประโยชน์กับเราไร ไม่เสียเวลา ไม่ให้ใครชักนำไปทางที่ผิด แล้วยังเป็นประโยชน์กับเราขึ้นมา ให้เห็นคุณค่า

พระพุทธศาสนามีคุณค่าจริงๆ แต่เราไปเห็นกันที่สิ่งปลูกสร้าง วัดวาอาราม งามศถาบรรดาศักดิ์ไร ไม่เห็นคุณค่าในหัวใจของตน ทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ ทุกข์ดับ วิธีการดับทุกข์

การดับทุกข์ดับโศกในใจของตน ศาสนามีคุณค่าที่นี้ ทำให้บริษัท ๔ มีความสุขความสงบในใจ
ของสัตว์โลก เอวัง